

Atrodo, kainų didėjimui mūsų šalyje nėra galo. Neseniai dienraštyje „Respublika“ paskelbtoje lentelėje matyti, kad pagrindinių maisto produktų kainos, palyginti su praeitais metais, pakilo apie 20 procentų, o kai kurių - net 50 procentų ir daugiau. Brangsta pieno produktai, daržovės, duona, praktiškai viskas. Kodėl taip yra? Kokios šio nuolatinio maisto produktų brangimo priežastys?

Kodėl Lietuvoje brangsta maisto produktai?

[Šiuos ir kitus susijusius klausimus pabandykite atsakyti šioje ŽALGIRO NACIONALINIO PASI-PRIEŠINIMO JUDEJIMO apskritojo stalo diskusijoje. Dalyvaujama pirmoji naujai atsikūrusios nepriklausomos Lietuvos Respublikos premjerė ir buvusi žemės ūkio ministrė Kazimiera PRUNSKIENĖ, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto Produktų rinkodaros skyriaus vedėja Albertas GAPŠYS, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos atstovė Palmira KVIETKAUSKIENĖ, Žemės ūkio ministerijos atstovas Rimantas KRASUCKIS ir Nepriklausomybės Akto signataras Rolandas PAULASKAS. Diskusiją veda žalgiriš Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Žinia, dabartinis kainų kilimas labiausiai palietė žemės ūkio produkciją, todėl pirmą klausimą norėjau užduoti būtent Žemės ūkio ministerijos atstovui, bet kadangi jo dar čia nėra, gerbiama Kazimiera, gal jūs tada išdėstykite savo nuomonę.

K.PRUNSKIENĖ: Apskritai tų priežasčių esama nemažai. Pirmiausia gyvename rinkos ekonomikos sąlygomis, o ji yra menkai socialiai orientuota. Tai sumažina ir valstybės pastangas bei galimybes veikti kainų lygį. Viena konkretesnių priežasčių, kodėl pastaraisiais metais auga kainos, yra gerokai nestabilūs klimatas pasaulio mastu ir atskiruose regionuose - dėl sausros arba kitų priežasčių sumažėjęs grūdų ir atitinkamai kitų produktų derlius veikia situaciją rinkoje, pasiūlos ir paklausos santykį. Lietuvoje viena iš priežasčių yra apskritai visoms prekėms trimis procentiniais punktais padidintas PVM - nuo 18 iki 21 proc. O pagrindiniams maisto produktams - šviežia mėsa, žuvis - tai nemenka dalis. Nuo lengvatinių 5 proc. iki 21 proc. - kiek tai yra? Tai procentinių punktų, kuriuos moka vartotojas. Vartotojo mokama kaina lemia ir kiti veiksniai, t.y. besikeičiančios tarptautinės, regioninės ir vietos rinkos sąlygos, pagaliau vertės papildijimas tarp visų dalyvių - žemdirbių, perdirbėjų, aptarnavimo sferos ir, aišku, prekybininkų. Kas šiandien stipriausias? Aišku, tas, kuris tiesiogiai gauna pajamas iš vartotojų, tik jis gali paveikti didėjimą ar mažėjimą. Juk Lietuvoje nėra mažesnių parduotuvių, kurioms būtų sudarytos palankesnės sąlygos, kaip yra Vakarų valstybėse.

Vokietijoje savaitgaliais ir vakarais didieji prekybos tinklai nedirba, o mažos parduotuvės turi galimybę dirbti. Taip jos pagerina savo konkurencines sąlygas. Yra ir kitų priežasčių. Manau, tyrinėtojai prisimena laikus kai eksporto rinkoje kainų šuolis buvo didesnis, beveik dvigubai, negu vietos rinkoje. Tai nebuvo malonė, tai buvo perdirbėjų prisitaikymas prie visuomenės nuomonės, žiniasklaidos, politikų, įvairių institucijų spaudimo.

G.JAKAVONIS: Tačiau toje pačioje kaimynėje Lenkijoje maisto produktų kainos yra kur kas mažesnės negu Lietuvoje. Ir visos išvardytos gamtinės sąlygos - sausros, per gausūs lietus - kainų ten nėra paveikę. Tai kas čia yra didžiausias kaltininkas? Kiek žinau, jūs darėte studiją.

▶ Žemdirbys gali nustatyti ir dešimties litų bulvės kainą, bet jeigu jos niekas nepirks, jokio kainos nustatymo čia nėra

Rimantas KRASUCKIS
Svečias

A.GAPŠYS: Nenorėčiau ko nors iš šių minėtų jūsų rinkos dalyvių kaltinti. Augančios pasaulinės kainos turi didelę įtaką mūsų kainų kaitai, ypač stiprikom kainoms, nes mūsų žemės ūkis iš principo yra grynai eksportinis. Eksportuojame grūdų, pieno produktus. Galima pastebėti kitų tendencijų, kurios iškraipo rinką. Pastaruoju metu, jeigu atkreipėte dėmesį, daugiausia kalbama apie augančias grūdų ir pieno produktų kainas, bet nekalbama apie mėsos produktus. Mėsos produktų kainos iš esmės neauga. Nors PVM didžiausią įtaką ir turėjo būtent mėsi, mėsos įmonių konkurencija, taip pat konkurencija tarp turgaus ir parduotuvių slopina kainų augimą. Visada minėdavome tik pieno sektorių, kur išskirdavome keturias įmones. Tačiau ir duonos kėpėjai, miltų gamintojai turi savo oligopolį. Didžiausią oligopolį, aišku, turi prekybininkai. Konkurencijos taryba turėtų įvardyti šias struktūras ir labiau sekti jų darbą. Pavyzdžiui, miltų antkainis, mūsų skaičiavimais, sudaro vos ne 50 proc. visos kainos. Iš esmės prekybos antkainis yra sąnaudos plius pelnas. Tai negi yra to-

kios didelės sąnaudos parduodant miltus, ar tai didelė pelno dalis? Maisto produktų kainų augimas susijęs ir su tuo, kad parduotuvėse perkame mažiau bakalėjos, buitės prekių, ir prekybininkai stengiasi pelną atsiimti maisto sąskaita. Tai gi priežasčių yra daug. Mūsų institutas turbūt vienintelis Lietuvoje tiria būtent kainų kitimo tendencijas. Mes nesame įgalioti jokių struktūrų, kad galėtume iširti tas tikrąsias priežastis. Ar auga įmonių pelnas, ar didėja jų sąnaudos, kai kurias prielaidas galima daryti. Sakytčiau, tai galėtų padaryti Konkurencijos taryba, kuri turi tuos įgaliotumus. Tai leistų galbūt reglamentuoti oligopolinių struktūrų darbą.

G.JAKAVONIS: Žemės ūkio ministerijos atstovai, kai ruošėmės šiam pokalbiui, pasakė, kad jie kainų nedidina, neva tegu

dominavimą rinkoje, šiuo atveju apie didžiuosius prekybos tinklus, reikia atkreipti dėmesį, kad ūkio subjektai nėra draudžiama užimti dominuojančią padėtį rinkoje. Draudžiama tik piktnaudžiauti ta padėtimi. Reikia parbrėžti, kad prekybos tinklai, į kuriuos dabar atsikuto ietis, pastaruoju metu plėtėsi natūraliai, t.y. per statybas. Ne per įsigijimus, ne per koncentraciją, kurią kontroliuoja Konkurencijos taryba. Prekybos tinklai buvo steigiami strategiškai patogiose vietose. Ir atsitiko taip, kad iš tikrųjų smulkiajam verslui susidarė prastos konkurencinės sąlygos.

G.JAKAVONIS: Gerbiamas Rimantai, norėjau jums pačiam pirmam užduoti klausimą. Tai ar žemdirbiai brangina savo produkciją? Ar kainų kilimas priklauso labiau nuo jūsų, ar kokių kitų sąlygų?

R.KRASUCKIS: Klausimas ganėtinai suktas. Kainų nustatymas - jokiū būdu ne ministerijos kompetencija. Pasulyje yra laisvoji rinkla ir mūsų žaliavinės produkcijos kainos susijusios su pasaulinėmis, su Europos rinkomis. Žemdirbys gali nustatyti ir dešimties litų bulvės kainą, bet jeigu jos niekas nepirks, jokio kainos nustatymo čia nėra. Iš tikrųjų iš 2,7 mln. hektarų žemdirbiai sukuria ganėtinai daug produkcijos: ir grūdų perteklių, ir pieno, pakankamai galvijienos. Šiek tiek trūksta kiaulienos ir paukštienos, jų reikia dar įsivežti iš kitų šalių. Tačiau sakyti, kad kainos kyla dėl žemdirbių kaltės, jokiū būdu nereikėtų. Kainos rinkoje klostosi taip, kaip klostosi. Pasulyje taip pat matyti visų prekių kainų didėjimo tendencija. Aname šimtmeityje už dolerį, svarą ar markę buvo galima nusipirkti vienokį prekų kiekį, dabar yra kitaip. Turime kalbėti apie bendrą kontekstą. Manau, būna kainų kilimo atvejų, bet jei sumažėja paklausa, vėl jos nusileidžia. Ir dabar taip pat bus.

▶ Kas yra brangu ir kas pigu, labai priklauso ne tik nuo pačių kainų lygio, bet ir nuo gaunamų pajamų, o jos šiuo metu nepaliaujamai mažėja

Kazimiera PRUNSKIENĖ
Viešnia

G.JAKAVONIS: Rolandai, gerbiamas Rimantas kalbėjo apie pasaulines tendencijas, pasaulines kainas, na, bet Lietuvoje, paveiktoje krizės, pasakyčiau, dar labai toli iki pasaulinių algų.

R.PAULASKAS: Kaip paprastam duonos valgytojui man irgi įdomu, kodėl kyla kainos. Pastaruosius keliolika metų nieko neveikiu, kaip tik domiuosi, kokie dėsniai veikia ekonomiką. Sukonkretinsiu jūsų teorinius apibendrinimus. Mano akimis žiūrint, kainų kilimas nulėmtas pirmiausia situacinių reiškiinių. Pavyzdžiui, Rusija šiuo metu pasulyje yra trečia grūdų eksportuotoja ir dėl sausros nutraukė jų eksportą. Tai natūraliai atsiliepė grūdų kainoms. Mūsų tikininkas gi neparduos pigiau, jei jis gali parduoti brangiau. Kitas dalykas - šiuo metu kapitalizmas jau yra ne gamybinis, o finansinis. Yra spekuliacinis kapitalas ir žiūrima, kur investuoti perteklinius pinigus. Sakykim, pasulyje susidarė grūdų trūkumas, tuomet į šią sritį investuojamas spekuliacinis kapitalas ir taip dirbtinai dar padidina mos kainos. Kad lengviau būtų suprasti, pri-siminkite, kiek buvo pakilusi naftos kaina prieš porą metų. 150 dolerių! Ir staiga per porą savaičių ji tris kartus nukrito. Tai geriausias įrodymas, kad ta kaina nebuvo paremta jokiais vartojimo poreikiais, ji buvo grynai spekuliacinė. Kitas dalykas, mes esame bendroje Europos ekonomini-ės erdvėje, o ji yra pasaulio. Tai ar įsivaizduojate, kad Lietuvoje viskas gali būti pigiau, jei Vakarų Europoje viskas dar brangiau nei pas mus? Dėl prekybos centrų - vėlgi tas pats. Ši-tas duonos valgytojas sakė nestatyti prekybos centrų miestų centruose, mažuose miesteliuose, nes jie numarins visą verslą. Kas tada tai gir-dėjo? Prekybos centrai patys savai-me neužkelia kainų. Maža parduotu-vė negalės jums pigiau parduoti. Bet jų atėjimas sužlugdė smulkųjį, sei-

minį verslą, sunaikino galybę darbo vietų. Prekybos centrai perka produkciją pasaulinėmis kainomis ir gali pardavinėti Lietuvoje ją šiek tiek pigiau nei Prancūzijoje, Šveicarijoje tik dėl to, kad pas mus mažesnės kompensavimo mechanizmas. Taip paprastai nustatyti tam tikrą pardavimo kainą, nevertinant, kokia yra gamybos savikaina, kokios išlaidos, manau, negalima.

K.PRUNSKIENĖ: Norėčiau įsiterpti - labai svarbus dalykas. Buvo kalbama apie kompensacijas tiems, kurių kainos apriojamos. Prieš kurį laiką Konkurencijos taryba gaudavo nemažai gamintojų ir tie-kėjų nusiskundimų dėl prekybos tin-klų spaudimo jų atžvilgiu ir panašiai. Buvo imtasi priemonių. Nuo praėjusio metų balandžio, kai įsigaliojo įstaty-mas, Konkurencijos taryba, de ja, dar negavo nė vieno skundo. Ką tai reiškėtų? Kad tarp gamybininkų, tie-kėjų ir prekybos tinklų puikūs santykiai. Taip tikrai nėra. Jeigu pa-tys ūkio subjektai nesistengia padė-ti Konkurencijos tarybai aiškintis ga-limus konkurencijos pažeidimus, kodėl reikalaujama, kad pati insti-tucija išvelgtų įvairius galimų pažeidimų aspektus?

▶ Kalbėti šiandien reikia jau ne apie tai, ką daryti, kad gyvenimas gerėtų, bet ką daryti, kad jis per daug nepablogėtų

Rolandas PAULASKAS
Žalgiriš

rėme? Uždarome Ignalinos atominę elektrinę, padidiname elektros kainas ir norime, kad pas mus maistas nebrangtų.

G.JAKAVONIS: Šiuo metu į šią diskusiją yra įsitraukę aukščiausi valstybės pareigūnai. Yra ir tam tikrų prezidentės siūlymų. Kalbama apie kainų reguliavimo galimybę. Ar toks dalykas apskritai įmanomas ir reikalingas šioje srityje?

K.PRUNSKIENĖ: Jei norėčiau įtikti daugumai žmonių, nes jie visi yra vartotojai, sakytčiau, kad būtina mažinti kainas valstybinėmis priemonėmis. Tačiau yra labai ryškus skirtumas tarp dabartinės situacijos ir 1991 metų. Tada dar buvo ne rinkos ekonomikos sąlygos, veikė valstybinės įmonės. Dabar situacija kita, bet šokių tokių galimybių yra. Pavyzdžiui, per PVM lygį būtų galima sudaryti pa-lankesnes verslo sąlygas. Netgi tiesioginės išmokos, kurių per milijardą gauna mūsų žemdirbiai, taip pat šiek tiek veikia žemdirbių produkcijos kainas, nes dalį produkto gamybos išlaidų gali dengti ne kainos, o tos subsidijos, kurios mokamos už hektarą. Eksperto subsidijos, sakyčiau, nemažina kainų. Remiant eksportą, neišvengiamai sumažėja pasiūla vidaus rinkoje. Ir čia reikia žiūrėti, kiek tuo instru-mento naudotis. Žemės ūkio mi-nisterijos, taip puikiai žinau, gali-mybės yra ribotos, nes ministerijos misija šiandien yra reguliuoti tą sektorių nuo lauko iki gatavo produkto pateikimo rinkai, įskaitant ir eksportą. O ministerijai didžiausią

poveikį daro patys aktyviausi žemės ūkio produktų gamintojai, susivieniję į daugybę organizacijų. Jie reikalauja, kad Žemės ūkio ministerija būtų jų pusėje. Aš stengiausi subalansuoti visą sektorių ir nepamiršti vartotojų. Jeigu rūpinamasi, kad gerai uždirbtų visos gamybinės grandys, tai neišvengiamai atsiliepia ir vartotojų kišenei. Todėl valstybė, visos institucijos, iš jų ir Konkurencijos taryba, Žemės ūkio ministerija, turi matyti ne tik gamybine grandį nuo lauko iki prekystalio, bet pirmiausia daugumos, t.y. vartotojų, interesą. Kad vartotojai galėtų įpirkti būtiniausių maisto produktus - tai jau politinė ir visuomeninė, ir humaniškoji, ir netgi krikščioniškoji misija.

G.JAKAVONIS: Turime ir ministerijos atstovą. Aš, kaip eilinis kasdienių maisto produktų vartotojas, užduosiu tą patį klausimą. Ar jūs galite kaip nors paveikti situaciją?

R.KRASUCKIS: Čia elementari aritmetika ir logika. Manau, jeigu taip būtų daroma, be jokios abejonės, turi būti sukurtas naujas kompensavimo mechanizmas. Taip paprastai nustatyti tam tikrą pardavimo kainą, nevertinant, kokia yra gamybos savikaina, kokios išlaidos, manau, negalima.

K.PRUNSKIENĖ: Norėčiau įsiterpti - labai svarbus dalykas. Buvo kalbama apie kompensacijas tiems, kurių kainos apriojamos. Prieš kurį laiką Konkurencijos taryba gaudavo nemažai gamintojų ir tie-kėjų nusiskundimų dėl prekybos tin-klų spaudimo jų atžvilgiu ir panašiai. Buvo imtasi priemonių. Nuo praėjusio metų balandžio, kai įsigaliojo įstaty-mas, Konkurencijos taryba, de ja, dar negavo nė vieno skundo. Ką tai reiškėtų? Kad tarp gamybininkų, tie-kėjų ir prekybos tinklų puikūs santykiai. Taip tikrai nėra. Jeigu pa-tys ūkio subjektai nesistengia padė-ti Konkurencijos tarybai aiškintis ga-limus konkurencijos pažeidimus, kodėl reikalaujama, kad pati insti-tucija išvelgtų įvairius galimų pažeidimų aspektus?

G.JAKAVONIS: Rolandai, tavo apibendrinimas. Ar įmanoma svarstyti sureguliuovimą?

R.PAULASKAS: Galvokime logiškai. Mes pradėdame reguliuoti kainas. Ar galima tai padaryti be reguliuojant maito, nekontroliuojant savo sienų? O nei vieno, nei kito šiandien mes negalime padaryti. Tai bus ta pati situacija, kaip 1990 metų pabaigoje. Arba neapsimokės čia pardavinėti, kokių nors prekių prekybininkams neatveš, arba tiems, kurie čia gamina, neapsimokės parduoti. Jeigu mes sie-

leisti žemdirbiams mokėti mažesnę kainą, nei kad buvo ankstesniais metais. Kaina buvo 30 centų už litrą (28,58 lito), šiandieniu požiūriu, tai itin maža kaina. Kas atsitiko? Buvo nepaduota į teismą. Vykstančią bylą, po kelerių metų atėjusi, dar są radau. Byla tęsėsi, ministerija neatitraukė, nekapituliuoja, atstovavo priimtai valstybės pozicijai. Galiausiai teko sumokėti 10 milijonų litų baudą. Štai kuo baigėsi bandymas nustatyti kainas Vyriausybės lygiu.

G.JAKAVONIS: Gerbiamas Albertai, jums tas pats klausimas. Kaip supratau, kištis į gamintojų reikalus būtų gana sudėtingas procesas. Ar matome kokią galimybę įsikšti būtent antrame etape - per perdirbėjus, prekybininkus?

A.GAPŠYS: Jeigu pradėsime reguliuoti kainas, rinkos principas iš esmės keisime kokiais kitais socialiniais aspektais ir rinką dar labiau iškreipsime. Šiuo atveju tas nustatymas bus tik epizodinis, o kainos ateityje turės būti tokio lygio, kokios dabar yra arba kokios dar gali būti. Sutinku, spekuliacija grūdais vyksta. Tačiau mes puikiai matome, kad pieno supirkimo kainos priklausimos nuo pieno suvartojimo pasulyje. Spekuliacija to jau nelabai galima įvardyti. Aišku, yra daugybė rinkos reguliavimo priemonių. Viena, kaip ir ponia Kazimiera minėjo, tai PVM mažinimas. Mes dabar esame tarp didžiausią PVM taikančių šalių, tik, danai taiko didesnę PVM nei mes. Tai lemia kainų augimą. Bet ar PVM padės sumažinti kainas, są labai abejočiau. Puikiai matome, grūdų kainos

sumažėjo perpus, duonos kainos ne-sumažėjo. Kokia tikimybė, kad sumažins PVM sumažės produktų kainos? Perdirbėjai, prekybininkai prisibijo kainų kilimo, gali kainas kelti po vieną procentą, ir niekas nepastebės, nes niekas to neanalizuoja, mato tik pirkėjas, nuėjęs pirkti produktų, ir šiek tiek mes matome analizuodami. Bet tai ir viskas.

G.JAKAVONIS: Gerbiama Palmira, leiskite ir jums užduoti klausimą dėl valstybės reguliavimo. Sakykite, jūs padarote tyrimą ir pamatote, kad didieji prekybos tinklai ar perdirbėjai susitarę kažką daro labai blogai. Kokie jūsų veiksmai?

PKVIETKAUSKIENĖ: Taip įmanoma įrodyti, jei yra tam tikrų konkurencijos pažeidimų. Tai yra daroma. Pirmiausia didelę įtaką kainoms turėtų konkurencijos skatinimas, galimų konkurencijos pažeidimų išaiškinimas. Slaptus susitarimus labai sudėtinga išaiškinti. Tačiau labai svarbu, kad tai suprastų ne tik Konkurencijos taryba, kuri aiškina, bet ir patys ūkio subjektai, nes nesąžiningi veiksmai trukdo ir patiems mes konkuruoti, parduoti savo produkciją, kartu kenkia ir vartotojams. Prieš kurį laiką Konkurencijos taryba gaudavo nemažai gamintojų ir tie-kėjų nusiskundimų dėl prekybos tin-klų spaudimo jų atžvilgiu ir panašiai. Buvo imtasi priemonių. Nuo praėjusio metų balandžio, kai įsigaliojo įstaty-mas, Konkurencijos taryba, de ja, dar negavo nė vieno skundo. Ką tai reiškėtų? Kad tarp gamybininkų, tie-kėjų ir prekybos tinklų puikūs santykiai. Taip tikrai nėra. Jeigu pa-tys ūkio subjektai nesistengia padė-ti Konkurencijos tarybai aiškintis ga-limus konkurencijos pažeidimus, kodėl reikalaujama, kad pati insti-tucija išvelgtų įvairius galimų pažeidimų aspektus?

G.JAKAVONIS: Gerbiama profesore, Rolandas minėjo, kad per dvejus metus mūsų valstybės skola išaugo net du kartus, tuo pačiu metu girdime lyg ir siūlymą, jeigu teisingai supratau, įvesti valstybinį reguliavimą, tačiau kartu matome, kad nėra priemonių. Ką siūlote?

K.PRUNSKIENĖ: Manytčiau, politikams dera kalbėti su visuome-ne atvirai, realistiškai ir jokiū būdu nereikia mulkinti žmonių žadant arba siūlant padaryti tai, ko nepavyko arba kas jie pavyks, tai tik laikinai. Kas yra brangu ir kas pigu, labai priklauso ne tik nuo pačių kainų lygio, bet ir nuo gaunamų pajamų, o jos šiuo metu nepaliaujamai mažėja. Daugeliui gventojų tai yra labai skaudu. Nemanau, kad aimanuojate tie, kurie uždirba dešimtimis tūkstančių ar dar daugiau, o tikrai skaudu tiems, kurie šiandien yra netekę darbo. Reikia kurti daugiau darbo vietų. Šiandien matome, kad beveik per dvejus metus valstybės biudžetas sumažėjo trečdaliu, joks Europos biudžetas negali kompen-

suoti šito sumažėjimo ir juo labiau žvelgiant į ilgalaikę perspektyvą. Paskolas, kaip teisingai kalbėjo kolega Rolandas, tenka dengti labai sunkiomis sąlygomis, reikia mokėti didžiules palūkanas. O palūkanas Lietuva turės sumokėti pačias didžiausias, kokias tik sugebėjo išspausiti kreditoriai. Šito galima būtų išvengti. Pavyzdžiui, Latvijai tas krūvis kur kas mažesnis, o socialinės pasekmės tikrai ne skaudesnės, nes ji skolinosi pigiau iš Tarptautinio valiutos fondo. Yra daug

▶ Jeigu pradėsime reguliuoti kainas, rinkos principas iš esmės keisime kokiais kitais socialiniais aspektais ir rinką dar labiau iškreipsime

Albertas GAPŠYS
Svečias

nų nekontroliuosime, jie parduos tą prekę kitur. Tačiau mes užmirš-tame vienas fundamentali dalyką - maisto produktai juk finansuojami. Pusė Europos Sąjungos biudžeto yra skiriama maisto produktams dotuoti. Ar įsivaizduojate, ką tai reikšią? Jeigu to nebūtų, jie kaimažinimas. Mes dabar esame tarp didžiausią PVM taikančių šalių, tik, danai taiko didesnę PVM nei mes. Tai lemia kainų augimą. Bet ar PVM padės sumažinti kainas, są labai abejočiau. Puikiai matome, grūdų kainos

▶ Jeigu patys ūkio subjektai nesistengia padėti Konkurencijos tarybai, kodėl reikalaujama, kad ji pati išvelgtų įvairius galimų pažeidimų aspektus?

Palmira KVIETKAUSKIENĖ
Viešnia

proc. biudžeto, o Vakarų Europoje - ir daugiau. Į rinką ateina niekuo nepadengti pinigai. Jie savaime jau kelia prekių kainas pasauliniu mastu. Mes aimanuoame Lietuvoje, kad pas mus blogėja gyvenimas. Ar jūs įsivaizduojate, ką reikšia per dvejus metus A.Kubiliaus padviguboms turėtų konkurencijos skatinimas, galimų konkurencijos pažeidimų išaiškinimas. Slaptus susitarimus labai sudėtinga išaiškinti. Tačiau labai svarbu, kad tai suprastų ne tik Konkurencijos taryba, kuri aiškina, bet ir patys ūkio subjektai, nes nesąžiningi veiksmai trukdo ir patiems mes konkuruoti, parduoti savo produkciją, kartu kenkia ir vartotojams. Prieš kurį laiką Konkurencijos taryba gaudavo nemažai gamintojų ir tie-kėjų nusiskundimų dėl prekybos tin-klų spaudimo jų atžvilgiu ir panašiai. Buvo imtasi priemonių. Nuo praėjusio metų balandžio, kai įsigaliojo įstaty-mas, Konkurencijos taryba, de ja, dar negavo nė vieno skundo. Ką tai reiškėtų? Kad tarp gamybininkų, tie-kėjų ir prekybos tinklų puikūs santykiai. Taip tikrai nėra. Jeigu pa-tys ūkio subjektai nesistengia padė-ti Konkurencijos tarybai aiškintis ga-limus konkurencijos pažeidimus, kodėl reikalaujama, kad pati insti-tucija išvelgtų įvairius galimų pažeidimų aspektus?

G.JAKAVONIS: Rimantai, jūs gynėte žemės ūkio produkto gamintojų poziciją. Jiems visada yra geriau nei man, vartotojui, binta valstybės skola? Ir jūs susiduria su brangesnėmis kainomis. Kaip rasti balansą, kad ir jiems būtų gerai, ir man kaina nedidelė?

R.KRASUCKIS: Lietuva - agrarinė šalis. Nesinorėtų, kad grįžtume į praeito šimtmečio pradžią, kai nutūrinis ūkis maitino didelę dalį Lietuvos žmonių. Manau, jei būtų nutarta, kad reikia kaip nors reguliuoti, nesureguliuokime taip, kad nebebus kam auginti grūdus ar gyvulio. Rinka geriausiai sureguliuos šiuos dalykus. Lietuvos žemdirbys pereina į kitą technologinį lygį. Ir ta parama, kuri suteikta investicinėmis priemonėmis, tiesioginėmis išmokomis, kaip ir sudaro sąlygas pirminę žemės ūkio produkciją parduoti pigiau. Žinoma, ne kiekvienas vartotojas nori nusipirkti grūdus arba neperdirbtą pieną, tačiau greičiau gyvą kiaulę ir ją pasiskerdęs vartoti. Tų priemonių yra visokių. Tai ir smulkios įmonės, ir perdirbimas ūkininko ūkyje, galbūt eliminuojant tam tikrus tarpininkus. Tai nėra nuodėmė kelias. Specializacija kuria gerokai pigesnes prekes. Kainų svyravimas, iš dalies spekuliacinis, bėgant laikui, turėtų stabilizuotis.

R.PAULASKAS: Pasaulis gyvena infliacijos sąlygomis. Yra pinigų perteklius ir pinigai emuotai be padengimo. Tai neišvengiamai turi kelti kainas. Pirmiausia reikėtų apsispręsti Vyriausybei, valdžiai, elitiui apskritai, ar toks gyvenimas skolon iš viso įmanomas. Aš sau at-sakau, kad jis priėjo savo fizinių galimybių ribą. Biudžetė nėra pinigų palūkanoms mokėti. Dėl to gyvenimas ne tik kad negerės, jis kiekvieną dieną blogės. O didžioji dalis mūsų valdžios elito vis dar įsivaizduoja, kad krizė tuoj pasibaigs, nors nė viena jos priežasčių dar nepanaikinta. Valstybių skolos tik auga. Aš tikėjau, kad prezidentė, užuot šnekėjusi apie kainų reguliavimą ten, kur labai sunku tai padaryti, padės mums pakovoti dėl Ignalinos atominės elektrinės. O ką ji pasakė? Man negaila. Gyvenimas visuomenę baudžia už tokius dalykus. Tai, ką mes galime reguliuoti, yra šiluma, elektra. O kas dabar daroma? Vėl bus sukurti ar kam nors parduoti energetinį monstriai, kad bandytume statyti atominę elektrinę, kurią turėdami uždarėme. Išleisime krūvą pinigų, atiduosime privatininkams energetikos sektorių, kuriamės galima reguliuoti kainas, laisra ir apskritai nesiekti pelno. Tai turėtų būti šiuo sunkiu laikotarpiu ne pelno siekiančios organizacijos. Tik taip galima rasti lėšų.

Parengė Jaimina GRIGAITYTĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje

www.zalgiris.org

Pėsčiomis išvaikščiojęs Lietuvą

Gerais darbai turtinga planeta, Kaip miškas skylančių perpus lapstelių, Kai švarūs vandenys po žemėmis keliauja, Kai švarią sąžinę žmogus išsaugo, Mes sakom: tai geri darbai.

Šios Vilijos Šulcaitės poezijos eilutės labai tinka iškiliai mūsų krašto asmenybei - geografijos mokslų dr. profesorius Česlovas Kudaba.

Kokia ji - ta žmonių Žemė?

Išties, nedažnai rasis žmogus, kuris per palyginti tokį trumpą, vos 58 metų, gyvenimą (1934-1993) nudirbtų tiek naudingų darbų, taptų taip gerai žinomas ne tik mūsų šalies visuomenei. Tenka tik stebėtis, kaip jis, dirbdamas Vilniaus universitete, rašydamas mokslinius darbus, knygas, dar spėjo surinkti, pateikti periodinei spaudai tiek įdomios, svarbios kraštotyrinės medžiagos, kurią su dideliu susidomėjimu skaito kiekvienas norintis daugiau žinoti apie savo kraštą, šalies užimamos teritorijos istoriją?! Č.Kudaba parašė 13 knygų, o kartu su bendradarbiais parengė dar 31 leidinį, publikavo 1944 straipsnius (iš jų 275 kitomis kalbomis)!

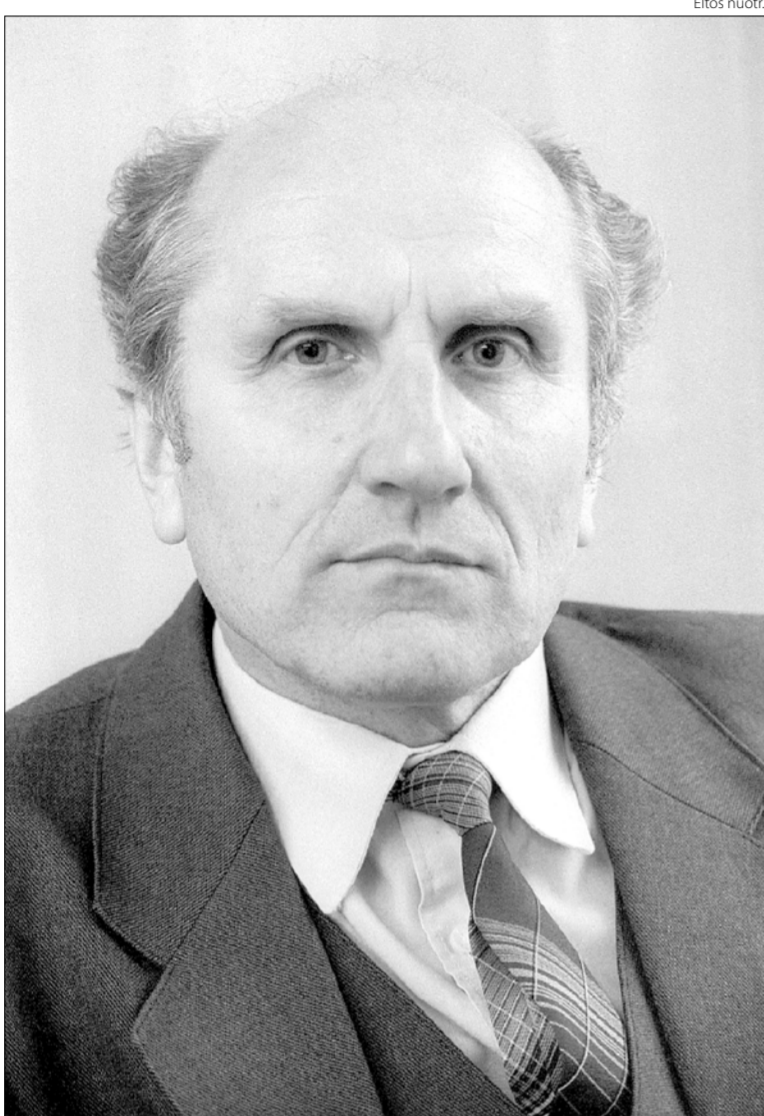
Šiai asmenybei rūpėjo atskleisti ne tik to nedidelio lopinėlio - gimtojo krašto reljefo sandarą nuo ledynmečių laikų (ta tema jis parašė net dvi disertacijas), jį dominio ir kosminę geografiją. Platus žvilgsnio mokslininką džiugino, kad mokslas pasiekė tiek, jog žmogus jau gali pažvelgti į savo planetą iš kosmoso, geriau suprasti globalines problemas. Kaip bebendraudamas su visuomene - gyvu ar rašytu žodžiu, profesorius visuomet pabrėždavo, kad žmogus savo planetoje turi gyventi saugiai. Nors jis ir nevaldo Žemėje siaučiančių stichijų, ne vien jos yra pradžutinios: žmonija privalo padaryti savo saugumui viską, kas nuo jos priklauso. Ir, lyg nujaudamas jam skirto amžiaus trumpumą, jis ragino tai daryti neatsidėliojant.

Gana tiksliai apie šią asmenybę periodikoje yra pasakęs rašytojas R.Sadauskas: "Tai buvo žmogus, kuriam aprašomas pasaulis brangus nuo žemiausių gelmių iki aukščiausios padangės, nuo žilos praeties iki ateities, kurią kol kas įmanoma tik nujauti".

Gal meilė žemei prigimtinė?..

Nors oficialiai rašoma, kad Č.Kudaba gimė Ignalinos rajone, Tverčiaus valsčiuje, Vaicekave, jo sesuo Zonė Burukienė (gyv. Švenčionių rajone, Antanų k.) tai paneigia: jie abu su Česlovu gimė Naručio miestelyje (Baltarusijoje), kur tuo metu gyveno tėvai. Į Vaicekavą jie atsikėlė vėliau. Čia šeimoje gimė trečias vaikas - Tadas, tačiau jis, deja, anksti mirė. Negalėdami pragyventi iš turėtos 2 ha žemės Vaicekave, Kudabos tėvai buvo persikėlę į Baltarusiją. Į Vaicekavą visam laikui jie grįžo 1940 m. Česlovui tada buvo šešeri. Čia jis žengė pirmuosius mokymosi žingsnelius Bobėnų pradinėje mokykloje.

Vaicekave esančių tėvų sodybą Česlovas laikė savo gimtine ir la-

Elitos nuotr.

Šiai asmenybei rūpėjo atskleisti to nedidelio lopinėlio - gimtojo krašto reljefo sandarą nuo ledynmečių

bai išgyveno, kai 1968 metais, prasidėjus melioracijai, jos neliko, kaip ir daugelio senų Lietuvos kaimų, sodybų. Skaitant Č.Kudabos raštus išsiliejęsi sielvartą dėl nuluotos nuo žemės paviršiaus tėviškės, nejučia kyla mintis, kad šiam Aukštaitijos krašto vaikui meilė savai žemei buvo tiesiog prigimtinei! Jam buvo svarbu kiekviena to kaimo istorijos detalė, kuri neabejotinai nugrimzta nežinon, kad ir kokia svarbi, brangi ir miela būtų čia gyvenusiems. Ir Stebina ir jaudina jo išgyvenimų subtilumas:

"Praeis metai, kiti, naujais dirvų kontūrais, kitu akiračio siluetu pasipuoš tėviškė. Niekas Užubaly nenakvos, niekas nematys mūsų pagirio rasotų mėnesienų, nesigėrės aukštu daungum virš lygumų, negirdės paukščių... Daug kam atrodo, kad čia nuo nežinios auga tik žolė ir nieko kito nėra buvę. Užubalo istorijos juk niekas neparašys... Išnyks net mūsų žemių ir laukų vardai - numirs praeitis... Net mes, vaikai, užmiršim daug ką. Jau negaliu rast (užmiršo mano giminė), kur kapas mūsų prosenelio. Nesakykit, čia kažkas ne taip yra. Štai ir aš kaltintojo balsu kalbu. O ar ne skolininkas esu? Ar ne tokie 2 ha žemės Vaicekave, Kudabos tėvai nedarydami, kad neišnyktų geri žmogaus darbų ženklai, vietų vardai, tradicijos?"

Tie žodžiai (beje, susiškaukį su aukščiaju cituotomis poetės mintimis, o vėliau dėti šio moksliniko visos veiklos pagrindan) - tai tarytum atsiprašymo malda tėviš-

je... po to rasti jos pirmus lašus, grožėtis upokšniui, šokinėti per jį. Nemunas! Vien tardamas šį žodį pajunti mūsų - Lietuvos Nemuną, platų, vandeningą, rūstų... O čia... Nemunas - kūdikis. Kiek pakeliamus jis jau vaikas, paskui - paauglys. Ir vis dar įdomus, juokingas. Nuo Pesečnos, nuo Turijos žiočių jau kalbėsi su juo rimtai, kaip su lygiu".

Mokslininkas mato ne vien tai, kaip plonutė vandens srovėlė tampa upeliu, upe. Jos ištakų aukštumos jam atskleidžia ledynų laikotarpio paslaptis. Maža to, apsidairęs jo pakrantėse, jis fiksuoja neįprasto plano gyvenvietes, kurių visi langai upės pusėn, pro jo ausis neprasprūsta lietuviški kaimų pavadinimai. "Retai gali aptikti tokią saviškai gražią liaudies architektūrą, žmonių meilę upei, kad jie norėtų kasdien ir nuolat į ją žiūrėti", - rašo autorius.

Tas platus, viską fiksuojantis mokslininko žvilgsnis Č.Kudabą lydėjo visur: ar jis rašė apie Naručio ežerą, ar iš pažiūros apie paprastus miestelius - Platelius, Kražius, Užventį ar kokį kitą, - visur jam buvo liudininkai ne tik kokios upės ar ežero "pirmas lašas", bet ir kiekvienas akmuo, bylojantis, kad ten būta pilies, bažnyčios, didžiulio vandens telkinio, dabar virtusio žalia lyguma, priglaudusia žmonių pirkias, vargus, sodus, kelius ir kelelius.

O skaityti Č.Kudabos knygas ir straipsnius juolab įdomu, nes jis apie viską rašo gražia kalba, labai vaizdingai, su aiškiai jaučiama meile, pasigėrėjimu, tarytum kviesdamas čia atkeliauti, viską pamatyti savo akimis. Ir žmonės skaito, keliauja. Štai šiaulietis inžinierius ir kraštotyrininkas Danielius Balčiūnas po Č.Kudabos mirties su apgalvavimu vietos spaudoje rašė:

"Be abejonės, šiandien šio žmogaus labai pasigendame ir mes - aistringi kelionių rengėjai ir mėgėjai. Ir kas jį mums pakeis, kas taip paprastai prašnekins gimtines gamtą, jos požeminius šaltinius, senus stogastulpius, krašto keistuolius, muziejinius, tautodailininkus, eilinius kraštotyrininkus? Tai Žmogus legenda! Darbuotojas pavyzdys! Aukštaitis, nespėjęs išsiaiškinti visų Žemaitijos paslapčių (apie tai mažiau skaitydama jo knyga "Septyni keliai iš Varnių"). Nenustebau pamatęs, kad ir mano sūnus (dabar jau medikas), dar mokydamiis vidurinėje, kruopščiai rinko šio mokslininko straipsnius, sudarinėjo jų sąrašą".

Tikriausiai šios asmenybės pasigendančiųjų šalyje daug.

Pagerbtas, apdovanotas, įvertintas

Baigęs mokslus, Č.Kudaba liko universitete, buvo paskirtas Bendrosios geografijos ir Gamtos mokslų fakulteto dekanu. Nors šioje mokslo šventovėje jis buvo jauniausias mokslininkas, dėstė daug disciplinų. Už mokslinius straipsnius 1984 m. jis gavo Valskybinę premiją; nuo 1968 m. iki mirties buvo Lietuvos žurnalistų sąjungos narys. Taip pat jis buvo aktyvus Lietuvos gamtos apsaugos draugijos tarybos narys, va-

davo Vilniaus miesto skyriui. "Žinijos" draugijoje Č.Kudaba vadovavo Mokslų apie Žemę respublikinei tarybai, skaitė paskaitas. 1987 m. jis buvo išrinktas Lietuvos kultūros fondo valdybos pirmininku. Vos atsiradus Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiui, Č.Kudaba ne tik į jį įsitraukė, bet ir buvo išrinktas Inicijatyvinės grupės tarybos nariu.

1990 m. prof. Č.Kudaba išrinktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatu. Jis dirbo Gamtos apsaugos komisijoje, priklausė Sąjūdžio Centro frakcijai.

Už dalyvavimą renkant medžiagą ir rengiant kraštotyros monografijų ciklą jau po mirties (1993 m.) jam buvo paskirta Valstybinė J.Basanavičiaus premija.

Mūsų šalyje prof. Č.Kudaba laikomas viena iškiliausių XX a. asmenybių, uoliu garsaus mokslininko Tado Ivanausko pasekėju.

...Kai naujame Vilniaus miesto Kairėnų mikrorajone, prie Botanikos sodu, kur savo kuklų vandėnį plukdė (vėliau įvartytas į melioracijos griovį) Kairėnės upelis, ėmė kilti naujakurių namai, pirmajai gatvei gyventojai pasirinko Česlovo Kudabos pavadinimą, nes čia šio iškilaus, nepaprasto žmogaus vaikščiota, tyrinėta, būta. Ir amžinąja poilsio vieta po sparčiai progresavusios onkologinės ligos jam tapo pavyzdinčiai tvarkomos Kairėnų kapinės.

▶ ATMINIMAS. Ažuolinį 3 metrų stogastulpį, kuriame pavaizduotas profesorius Česlovas Kudaba, o apačioje išpaustyti visų 13 jo knygų pavadinimai, sukūrė tautodailininkas Pranas Petronis

Parengė Vėlsta PRIŠMANTIENĖ

ŽALGIRIS Nr. 82

Ferdinandas KAUZONAS "Respublikos" apžvalgininkas

O su Seimo nariais - viskas atvirksčiai. Pagal kinų horoskopą kokių tik ten, Seime, žvėrių žvėrelių ir gyvulėlių nerasi! O iš tiesų Seimo nariai - visi vienodi. Kaip 140 vandens lašų. Atrodo, išrenkame juos, tokius skirtingus, o pračia trečdalis kadencijos ir visi supanašėja. Tik vienam kitam turbūt pavyksta kadenciją nugyventi skirtingai. Dorai. Anoje kadencijoje net keletą tokių įtariu. Visi likusieji - ogi vienodutukai. O pagal horoskopą visi turėtų būti skirtingi. Tai velnio tokius horoskopus, kurie neturi žvėries, atitinkančio mūsų Seimo narius! Arba velnio tokius Seimo narius, kurie visai negirdi savo horoskopų šauksmo!

Ir nuvažiuavau ieškoti tokio žvėries į mišką. Pas žmogų, kuris tikrai išmano žvėris. Ir apskritai gamtą. Ir jos dėsningumą, ir anomalijas. Pas žmogų, kuris jau ne vieną dešimtmetį gyvena miške. Kuris nieko daugiau gyvenime nėra veikęs - tik saugojęs gamtą. Tai ilgametis tarybmečio Gamtos apsaugos komiteto pirmininkas Kazimieras GINIŪNAS. Nagi, o ką apie jį sako kinų kalendorius? O Viešpatie - irgi Beždžionė. Kur aš gyvenu? Ir kur jis gyvena? Pagal horoskopą galėtų būti prezidentas, o kaip atsisakytiis gyvena miške!..

SU ŽALGIURIU – UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

Andrius Kubilius yra Beždžionė. Vytautas Landsbergis irgi yra Beždžionė. Ir Dalia Grybauskaitė - Beždžionė. Ir du iš kitų trijų Lietuvai prisiekusių prezidentų. Tokie visi skirtingi, o visi pagal kinų horoskopą - gimę Beždžionės metais.

Ferdinando Kauzono nuotr.

▶ DŽIAUGSMAS. Kai miško takelyje netoli raisto susitinka vilkas ir Kazimieras Giniūnas, abu apima džiaugsmas, kad gali vienas kito nebijoti

Toks gyvenimas žvėrių pasaulyje

- Mielas Kazimierai, sakykite, kodėl aš atsimenu tik du Gamtos apsaugos komiteto pirmininkus - Viktorą Bergą ir jus? Kodėl kiti atmintin neįsirežė?

- Kiti negalėjo įsirežti. Ne todėl, kad jie blogiau ar trumpiau dirbo. Neįsirežė todėl, kad kitų nebuvo. Nuo 1957 metų, kai šis komitetas buvo įsteigtas, jo pirmininkais buvome tik mudu su Bergu. 13 metų jis ir 18 - aš. Tai dabar per metus gali pasikeisti keli ministrai, o kartais ir visa Vyriausybė.

- Kodėl tapote atsiskyryliu? Kodėl vienas? Miške... Jeigu jūs bučiulis Apolinaras nebūtų manęs į štuos raistus atvedęs, niekaip jūs nebūčiau suradęs.

- Joks atsiskyrylis. Atvažiuoja sūnus, anūkas, draugai. O kai neatsižiuoja... Čia mūsų daug: aš, trys sūnys, katinas Jonelis, vištos. Aplinkui yra vilkų, gyvačių. Tik vasarą kažkokios anomalijos prasidėjo. Mačiau dvi raudonas gyvates. Paskui parodysiu vieną. Negyva turiu ant šakos pakabinęs. Nori, parodysiu vilkų urvus - čia visai šalia. Neišsigąsk - čia zyliukė į langą beldžiasi. Matai?

Man labai patinka vaikščioti po mišką. Bet kai išeinu, reikia turėti kažkokį tikslą. Ot, dabar jei su tavim eičiau, tai pasimėčiau žiūronus, kad pamatytume, kaip gervės, žąsys praskrenda. Dabar pats jų skridimas. Žiemą einu žvėrių pėdsakų pasižiūrėt. Tuščiai vaikščioti nemoku. Kai turi tikslą, lengviau eiti. Ir miške, ir politikoje - visur. O kokie dabar mūsų politikai? Nei tikslo, nei vizijos. Aš čia, žinok, ir televizorių turiu. Tai kartais pasižiūriu Seimo posėdžių transliacijų. Darosi baisu, kai jie ima samprotauti apie valstybės viziją, o ryte priimtą įstatymą vakariniame posėdyje jau taise. Tai apie kokią viziją jie gali šnekėti, jeigu penkių valandų perspektyvos nemato?

- O kaip jūs apskritai tapote mūsų gamtos saugotoju?

- Tai manys ne vaikystės. Tiesa, seneliai labai norėjo, kad

- O jūs turite Lietuvos viziją? Kokia ji žiūrinčiam iš čia, iš miško?

- Žinoma, turiu. Žinai, kur Lietuvos ateities kapitalas? Turizmas gamtoje. Buvai Paryžiuje, žiūrėjai į jį nuo Eifelio bokšto? Mokėjai už tą pasižiūrėjimą nemažus pinigus? Mokėjai... Tai kodėl mes, turėdami tokią gamtą, nedarome iš to kapitalo? Kodėl negarsiname šitų estetiškų savo gamtos resursų? Kaip jie trauktų užsienio turistus. Galų gale mums patiems šito reikia. Gamtos grožis taurina žmogų, jo mintys tampa švaresnės.

Mokslininkai net nustatė to grožio kriterijus. Kai dar dirbau Gamtos apsaugos komitete, žinai, kur pagal tuos kriterijus buvo gražiausia Lietuvos vieta? Ogi vaizdas nuo Ledakalnio. O antroji pagal tuos kriterijus vieta buvo prie Trakų. Ten, kur Dekanidzė namą buvo

Bet nebandyk paliesti kyšininko! Jį užkliudęs taip susivelsi, kad kvailio vietoje liksi ir iš teismų neišlįsi...

pasistatęs. Tai dabar Apolinaras mane tuo keliu pavežė. Už galvos susiemiau - kaip Trakai apstatyti. Kaip valdžia galėjo tai leisti? Aš manau taip: jeigu meras tokio grožio nesaugo, tai turbūt nesaugo ne "už aciū". Bet tu nebandyk paliesti kyšininko! Jį užkliudęs taip susivelsi, kad kvailio vietoje liksi ir iš teismų neišlįsi... Kiekvienas sąžiningai dirbantis žmogus šiandien yra nepalyginti blogesniėje padėty negu vagis. Būtent todėl ir nesigailiu, kad nepasilikau dirbti gamtos saugotoju. Vagnorius visus kvietė - galėjau dar grįžti...

- O kaip jūs apskritai tapote mūsų gamtos saugotoju?

- Tai manys ne vaikystės. Tiesa, seneliai labai norėjo, kad

būčiau kunigas, tėvai - kad gydytojas. O mūsų eigulys Povilas Žiūra, kuris su mano tėvu buvo kūmai, man sako: žinai, Kazai, būk miškininku. O eiguiliu jis dirbo ir prieš karą, ir per karą, ir po karo. Ir visi jį nepaprastai gerbė už padorumą. Žinoma, padorus žmonės gerbė, o tie, kurie bandydavo brankonieriauti ar kitaip miškui kenkė, oi, kaip nekentė. Mano tėvas jaunystėje už panašius dalykus irgi yra nuo jo į ausi gaudęs. Bet dar tada, kai nebuvo tapę kūmais. Todėl šito pareigo, padoraus, gerbiamo žmogaus žodžiai ir pavyzdys negalėjo man nepadaryti įtakos. Ir kai baigia vidurinę, jokių klausimų nekilo - tik į Miškų fakultetą.

Kai mokslus baigiau, mane paskyrė Kauno tarprajoniniu valstybinės medžioklės inspektoriumi. Bet netrukus įsisteigė Gamtos

- Žinote, Kazimierai, ko aš pas jus važiuavau? Turėjau miškes, kad jūs man išrinksite vilką žvėrį, kuris savo elgesiu, charakteriu labiausiai primintų Seimo narius, ministrus? Man verkiant reikia tokio atitikmens.

- Oi ne! Kad tokių miške nėra. Nebent barsukas, pelėnas, mangutas, liardysie usūriniu šunimi vadinamas... Tie, kurie žiemą negali ištvirti šalčio. Kadangi labai atsargas. Barsukas ir mangutas rudenį stengiasi daug prisidėti, kad užsiaugintų žiemai taukų. Pelėnas sėklu, žolij į urvą prisineš... Kaip ir kai kurie valdžios žmonės. Šiais laikais nežinau, o ypač jeigu tu ministras, kiek laiko tęsis tavo kadencija ir ateis žiema. Taigi reikia skubėti prisikaupti atsargų.

- Ačiū, Kazimierai, man labiausiai tinkantis atitinkamo pelėnas. Vaidina, kad Lietuvą gina kaip Pilėnus, o iš tikrųjų dauguma yra paprasčiausi pelėnai.